

עקר הרוח-חיים מקבלין מהצדיק (תורה ח)

קונטרס

רוחא דחיי

שיחות ומאמרים

ע"פ משנתו של

רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע

מאת

הרה"ח ר' חיים בנימין וורטהיימר ז"ל

קונטרס י'

"המתפלל על חברו"

לשון הקודש (מתורגם מאידיש)

תוכן השיחה

הקרבה של יהודי עם השם יתברך
לא חסרה לך אמונה..
"עם חכם ונבון"
מדוע עצרת כאן?!
תפילה - דביקות באי"ן

"נענה תחילה"
יש מאי"ן
הרגעים הנעלים ביותר בחיי האדם..
אני בוקע ימים!
"הוא חכמתכם ובינתכם"

הערות והארות ניתן להשאיר ב"קו רוחא דחיי" טל' 02.3.02.47.43 שלוחה 0

© כל הזכויות שמורות

כדי לקחת זכות והשתתפות בהוצאת הקונטרסים ניתן לפנות

בירושלים 05331.93747 בבי"ש 05341.52325

לתרומה ממחשבת בכרטיס אשראי בטל' 037630585 שלוחה 2 < 6491

ניתן להאזין לשיעור ב"קו רוחא דחיי" טל' 02.3.02.47.43 שלוחה 2 < 10

גרפיקה ועימוד: י. גרוס 0527644765

מהנעשה והנשמע בקו רוחא דחיי

מדור חדש "ראוי לו לשמוח כל השנה"

בעזרשי"ת יעלה לקו כל ששבוע קטע קצר לעורר הלב

לשמוח במה שזכינו להיות בימי ראש השנה אצל רבינו הקדוש, בשלוחה 1 בכניסה למערכת

שלוחה חדשה "קטעים מובחרים לפי נושאים"

בס"ד ניתן כבר לשמוע אוצר נפלא של קטעים קצרים מלוקט מתוך השיעורים

בשלוחה 2 < 4 בכניסה למערכת

(לעת עתה עלו לקו הנושאים כדלהלן התקרבות לצדיק, אחדות ואהבת חברים בין אנ"ש,

השמחה עם הר"ה אצל רבינו הק', אופן הלימוד ליקו"מ, שמחה, התבודדות, לימוד הלכה, אמונה.)

שלוחה זו מתחדשת מדי פעם בהוספת קטעים מובחרים ועם הזמן יתוספו בעז"ה עוד נושאים וענינים שונים

מספר חדש לקו לתושבי ארה"ב

בס"ד לאחר רצונות רבים, עלה בידנו לסדר מס' לקו כדי שיוכלו להתקשר גם מארה"ב,

המספר הוא 518.794.2268

המספר הישראלי הוא 02.3.02.47.43

אשרי תמימי דרך

לרגל התחדשות אצל כלל אנ"ש בהליכה עם תורה, עלה לקו קטעים מובחרים

בנושא ההליכה עם התורה ואופן הלימוד בעיון בספר הק' ליקו"מ, בשלוחה 1 בכניסה למערכת

~ למנצח עלי עשו"ר ~

בעמדנו בשערי הקונטרס העשירי נפצח בגיל ורון, בנבל עשו"ר נודה ונהלל י-ה, על זכייטנו להגיע עד הלום, ח"י יודוך כמונו היום. מכנף הארץ זמירות שמענו, זכינו ואתבדרו מילי אצל אנשי הצדיק, וכולם אומרים חכו ממתקים וכלו מחמדים, דא רוח צפונית דצדיק ח"י עלמין המנשבת בנימי השיעורי"ם, מאירה את חשכת הלילה בטללי תחייה ורוח חדשה, להחיו"ת ולהבעיר לב המקושרים.

הזורעים בדמעה ובניה אחרי מיטתו של בעל השמועה בשלהי ימי האורים, בזריעה וחרישה והוצאת השיעורים, להקים שם להרבות זרעו בחי"ם. ברינה יקצורו בעשרה שיעורי"ם, נאספו העדרים לשתות מאשר ישאבון הנערים, באר מים חיי"ם להשקות צמאי נחל מים הנובעים. וב"ה עלתה וגם עשתה פרי, כן ירבה וכה יוסיף לח"י, להרבות פעלים ומעשים כבירים.

*

ואחרונים חביבים, כאשר הקונטרסים האחרונים (וכן הקונטרס הנוכחי) עוסקים כולם בנושא ההתבודדות והשיחה ביננו לבין קונינו - עצת העצות של רביה"ק, המעלה העליונה וגדולה מן הכל אשר מקטן ועד גדול צריכים כולם לעסוק בה. עצה זו הייתה אחד הדברים החזקים והבולטים אצל בעל השמועה שדיבר ושינן ללא הרף: "רעד צום אויבערשטן!"

על כל דבר, בכל תחום בעבודת ה' וכלליות החיים, עצה זו הייתה ההתחלה והסוף כמשנת חיים. שיחותיו היו מקשה אחת של שיחה זו תפילה, כאשר פעמים רבות היה נותן בתוך השיעורים המחשה ודוגמא חיה איך להתבודד ולדבר עם השי"ת על הנושא המדובר ולעשות מהתורות תפילות. ומרגלא בפומא מאמר מוהרנ"ת לאנ"ש שגם השיחות שלו אם אין מכניסים אותם בהתבודדות ודיבורי

תפילה להשי"ת, "טאמער איר באשמאלצט און באשמירט דאס נישט מיט תפילה – בין איך אייך נישט מקנא".

הכלל הראשון והעיקרי של ההתבודדות הוא היכולת לדבר עם השי"ת בכל מקום ובכל מצב כדבר איש אל רעהו, כבן המתחטא לפני אביו, בתמימות ופשיטות, "רעדן צום אויבערשטן!". כך היה אומר, כך היה חי: ס'איז נישטא קיין גרעסער דערפון, רעדן צום אויבערשטן, רעדן, רעדן" –

*

ואנשי בשורה אנו כאשר קול שופר נרים בשער בת רבים, בפתחת "קול רוחא דחיי" ובו שלוחות נפתחים בסידור שערים לשיעורים ונושאים, ואינו דומה קריאה לשימיעה. [וכאן המקום להזכיר שכל מי שיש בידו הקלטות מהשיעורים שנאמרו במשך השנים יפנה למערכת להעתיקם למשמרת כדי שנוכל להוציאם לאור עולם למען יעמדו ימים רבים.]

ובמזמור ותודה נמטייה אפריון ונעלה על נס את אנשי המעש בעלי הלב אשר זכו לקחת חלק ברצון ממון וטרחת בהוצאת עשרת הקונטרסים הראשונים, אשר שלנו שלהם היא ורק בזכותם הגענו עד הלום בביסוס פעולות המכון והוצאת השיעורים תמידין כסדרם.

ואין מחזקין אלא למחוזקים להמשיך בהחזקת מפעלנו כדי שנוכל להמשיך הלאה במפעלות אשר נודעו בשערים להיטיב מהסגולה לקוראים הרבים, להפיץ מעיינות הזכים ממקור מים חיים אשר אך זה כל תקוותנו לחיים בזה ובבא.

בהערכה והוקרה מרובה
מערכת "רוחא דחיי"

המתפלל על חברו

בח התפילה לברוא חדשות יש מאין

[שיחה שנמסרה בחבורת הבחורים – ג' ויצא תשפ"ב]

[לפני השיעור: ישנה משפחה שילדיהם מתקשים במציאת זיווגם, והשם יתברך עזר להם ואחד הבנים שם התארס, אולם יש להם ילדים נוספים שעדיין מצפים לישועה – הם ביקשו אם אפשר לשלוח 'תיקון' (כיבוד) ושיאמרו 'מזמור לתודה' ולבקש על שאר הילדים שעדיין מחכים למצוא שידוך.

בעז"ה בסוף השיעור, לפני שהציבור ילך לדרכו, אכניס כאן תיקון למשך כמה דקות, ונאמר יחד 'מזמור לתודה' ועוד איזה קפיטל תהילים לזכות הילדים הבאים שעדיין מחכים לשידוך.

חשבתי ש"המתפלל על חברו וצריך לאותו דבר הוא נענה תחילה", כשחושבים על הזולת האדם עצמו נושע. הייתי יכול לעשות זאת בחבורה אחרת, באים לכאן הרבה חבורות – אולם חשבתי שהחבורה הכי מתאימה לכך היא כאן אצל הבחורים, כאן זה וודאי 'דבר בעתו'. שכן זו הודאה להשם יתברך שעזר במציאת השידוך ובקשה לעוד שידוכים, ממילא "המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה", בעז"ה בקרוב אצל כולם..]

”נענה תחילה”

התורה אותה אנו לומדים כעת היא תורה כ”ב*, הרבי מביא שם^י את מאמר חז”ל “המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה”. אומר הרבי^י, שאכן מאחר ועיקר התפילה היא דביקות. הלא יש מדריגות,

א. “התורה הזמנית” חשוון - אדר תשפ”ב. וראה ברוחא דחיי קונטרס ו’ (עמ’ ו-טו) שהתבאר בהרחבה כמה יסודות בתורה כ”ב הנוגעים גם לענינו.

ב. עיי”ש היטב בתורה כ”ב, ונסכם כאן בקצרה את הנוגע להבנת המשך הדברים:

א. **“נעשה ונשמע”**. יש ב’ בחינות בעבודת ה’, ‘נעשה’ הוא בחי’ תורה, בחי’ נגלה. (היינו המדריגה הגלויה שהוא נמצא בו עכשיו והוא יכול ‘לעשות’ ולקיים אותה). ו‘נשמע’ הוא בחי’ תפילה בחי’ נסתר. (שהיא המדריגה שלמעלה ממנו שעדיין נסתרת ונעלמת ממנו).

ב. **לעשות מה’נשמע’ - ‘נעשה’**. היינו ש’הנסתר’ שהוא המדרגה הגבוהה יותר ממדרגתו שהוא עומד בה עכשיו, יתגלה. וזה עושים ע”י נשמע שהוא בחי’ תפילה בחי’ דביקות, שזה בחי’ התכללות ב’אין’, בביטול ודביקות לאין סוף ב”ה (ע”י שכוסף ומשתוקק למדרגה שלמעלה ממנו וכו’). ועל ידי זה נעשה מה’נשמע’ - ‘נעשה’, ונתגלה לו המדרגה הגבוהה יותר שהיה נסתר ממנו מקודם.

ג. וצריך לילך **מדרגא לדרגא**, לעשות את הנשמע נעשה, ואזי יש לו ‘נשמע’ חדש, ושוב עושה אותה נעשה, וחוזר חלילה. וכך עולים ממדרגה למדרגה וכו’ לנעשה ונשמע גבוה יותר ויותר. עד שמגיע לבחי’ תורת ה’ ותפילת ה’ ממש.

ד. **תורת ותפילת ה’ ממש**. הכוונה שבכל מדריגה ה’נעשה’ נקרא ‘תורתו’ של האדם והנשמע נקרא תורת ה’, והעבודה היא לעשות מתורת ה’ תורתו. אולם תורת ה’ שמדריגות התחתונות הם רק ב’שם המושאל’, שהנשמע והדרגה היותר גבוהה נקראת תורת ה’ לגבי התורה שהאדם כבר השיג. אולם כשעולים ממדרגה למדרגה עד שמגיעים לתכלית השלימות אזי נקרא תורת ותפילת ה’ ממש, היינו כשמגיעים להתכללות וביטול בא”ס, ואזי ממשיכים רחמים מקודם הבריאה שהוא בחי’ תפילת ה’ (נשמע) ועושים ממנו תורת ה’ (נעשה) שזה בחי’ אחר הבריאה וכו’. וענין זה עמוק מאוד (ראה בפל”ח שמתחיל הביאור בזה ש”הדברים גבוהים ורמים מאוד ומופלא מאתנו לגמרי”, עיי”ש ביאור הענין באות ט”ז).

ג. וזל”ש: **וְזֶה שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָּה (בְּבֹא קָמָא צ”ב) הַמְבָקֵשׁ רַחֲמִים עַל חֲבֵרוֹ וְהוּא צָרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר הוּא נֶעֱנֶה תַחֲלָה, כִּי מֵה שֶׁצָּרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר וְאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ**

"נעשה ונשמע". נעשה זה תורה, האדם עצמו, "תורתו". ונשמע זה תפילה, ותפילה זו דביקות; שנכללים בה' יתברך. ויש עוד מדריגות, גבוה מעל גבוה, עד מדריגה כזו שנכללים ב"תפילה ה' ממש".

אומר הרבי – מזה הפירוש תפילה? תפילה פירושה שנכללים בה' יתברך, וה' יתברך הוא "תחילה". הקב"ה הוא "קודם הבריאה", עוד לפני הבריאה (אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא").

הוא מחמת שהוא בבחינת אין, והוא בחינת 'תחלה', הינו קדם הבריאה - ומחמת שהוא בבחינת תחלה על ידי זה הוא נענה תחלה. [לכאורה אין לזה הענין חבור היטב למה שלמעלה אף באמת מבאר זה הענין היטב למעין קצת כי מבאר לעיל ולקמן שבחינת תפלה ה' הוא בחינת קדם הבריאה בחינת אין סוף שזהו בחינת תחלה, ומחמת שזאת הבחינה היא בחינת אין על כן אין מי שיזכה לזה כי אם מי שהוא בבחינת אין דהינו שהוא ענו באמת ומבטל עצמו לגמרי בתכלית הבטול כאילו אינו בעולם עד שנכלל באין סוף ששם הוא בחינת תפלה ה' כנ"ל. ..] ועתה מבאר היטב קשר ענין זה המתפלל על חברו והוא צריך וכו' להתורה הזאת כי זה שמתפלל על חברו אף על פי שהוא צריך לאותו דבר זהו בחינת ענוה, בחינת אין שמבטל עצמו ואינו חושש על עצמו כלום רק מרגיש צער ישאל חברו, ועל ידי הבטול זה הוא נכלל באין שהוא בחינת תחלה בחינת קדם הבריאה בחינת נשמע בחינת תפלה ה' כנ"ל ועל כן הוא נענה תחלה כי הוא בבחינת תחלה כנ"ל]

ד. ראה בליקו"ה שלוחין (ב, ב) ונהנה זה עקר התכלית והשלמות האחרון לזכות לבוא לבחינה זו העליונה להכלל באין סוף עד שיהיה התורה והתפלה שלו בחינת תורת ה' ותפלה ה' כנ"ל אשרי מי שזוכה לזה וכו' וכל מה שמקיים יותר את התורה ועובד את ה', הוא יוצא בכל פעם מדרגא לדרגא ומבטל בכל פעם את הגוף יותר ונכלל יותר בשורשו באין סוף, עד שזוכה לבוא אל התכלית שיתבטל הגוף לגמרי ונכלל לגמרי באין סוף ואזי זוכה לבחינת תורת ה' ותפלה ה' ממש כנ"ל ואזי כשנכלל בשורשו באין סוף נמצא כל התורה והמצוות והתפלה שמקיים הם תורת ה' ותפלה ה' ממש. (וראה עוד בליקו"ה ביצים ה, יט)

ה. ענין זה של 'קודם הבריאה' ו'אחר הבריאה' והתכללות אחר הבריאה בקודם הבריאה, מובא כמ"פ בספרי רבינו ומוזכר רבות בליקוטי הלכות. ועיקר הדברים הוא **בתורה נ"א ובהלכות שלוחין הלכה ג'**, עיי"ש כי הדברים עמוקים. ובקצרה ממש, קודם הבריאה היה אור הקדוש ברוך הוא אין סוף וכו' ואח"כ נברא העולם ונאצלו הנאצלים וכו'. ועבודת האדם לכלול אחר הבריאה בקודם הבריאה ע"י האמונה בהשגחה וכו'. כי כל התורה והמצוות הוא רק לכלל אחר הבריאה בקדם הבריאה שיהיה כלו אחד שזה זוכין רק על ידי ידיעת ההשגחה (שלוחין ג, ח). ויש גם בחי' של התכללות אחר הבריאה בקודם הבריאה, ע"י שחוזרים לנקודת ההתחלה וממשיכים הארה

הבריאה כולה היא אחרי הקב"ה, "אחר הבריאה". נמצא שהמתפלל, והתפילה היא הרי ענין של התכללות בו יתברך. וכשנכללים בה' יתברך, נכללים ב'תחילה'. השם יתברך הוא 'תחילה', וכשמתפללים נכללים בה' יתברך שהוא 'תחילת הבריאה', נמצא שהמתפלל עצמו נעשה 'תחילה' בבריאה.

במילא, עיקר התפילה היא באופן של "מתפלל על חברו הוא צריך לאותו דבר", אזי "הוא נענה תחילה"! מדוע? כי הרי כיצד פועלת התפילה, תפילה פועלת על ידי שנכללים בה' יתברך ונעשים בבחינת 'תחילה'. היינו, שכל ענין התפילה הוא להיכלל בהשם יתברך.

הלא כיצד זוכים לפעול? – על ידי שנכללים בה' יתברך, והשם יתברך הוא הרי הבורא לעולם, הוא התחילה של העולם, העולם כולו הוא אחרי הקב"ה. ממילא כשנכללים בה' יתברך, אזי כשם שהקב"ה בורא את העולם, כמו כן מקבלים אנו כוח לברוא עולם¹ (מצייאות חדשה). 'כח התפילה' הוא שנכללים בה' יתברך שהוא בורא את העולם.

כל תפילה שהאדם זקוק לישועה, למעשה הוא צריך לברוא בריאה חדשה. יהודי זקוק לאיזה ישועה; הוא צריך פרנסה, נבראת פרנסה עבורו. יהודי שצריך שידוך, נברא עבורו. "מאין יבא עזרי"; לא יודעים מהיכן, אולם

מקודם הבריאה וכו' וזה המדובר כאן בתורה כ"ב. וראה בליקו"ת תפילה נ"ב: וְאָזְכָּה לְבָטֵל כָּל מִינֵי גִּיּוֹת וְגִבְהוֹת וְגִסְתוֹת הָרוּחַ מִמֶּנִּי, **עַד שְׂאֲזֹכָה לְבָא לְתַכְלִית הַבְּטוּל בְּאַמְתוֹ לְפָצוֹנָה הַטּוֹב, עַד שְׂאֲזֹכָה לְהַפְלֵל בְּאַחֲדוּתָהּ בְּאַמְתוֹ. וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִם נַפְשֵׁי בְּאַחֲדוּתָהּ הַפְּשׁוּט, וְיִתְאַחַד וְיִכְלָל אַחֲרֵי הַבְּרִיאָה בְּקֶדֶם הַבְּרִיאָה, אֶפְשָׁרִי הַמְּצִיאוֹת בְּחִיּוֹב הַמְּצִיאוֹת. וְנִהְיֶה דְּבוּקִים וְאַחֲדִים וְכִלּוּלִים בָּךְ תָּמִיד בְּאַמְתוֹ.**

1. ראה זוהר (הקדמה דף ה.). ולאמור לציון עמי אתה וכו' אל תקרי עמי אתה אלא עמי אתה, למהני שותפא עמי, מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ וכו' און הכי את. והביא רבנו דברי זוהר אלו בליקו"מ תורה ע"ה וכתב: כי בודאי הוא בורא שמים וארץ בדבדוגי תורה ותפלה וכו' עיי"ש.

2. תהילים קכא, א. וראה בתיקו"ז דף קכ"ז ע"א: [וראה ליקו"ה גבית חוב מהיתומים ג, כד: וְזֶה אֲשֶׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי, עֲזָרִי מֵעַם ה' עֲשֵׂה שְׁמִים וְאַרְץ]. שֶׁאֵף עַל פִּי שְׁהָאֲדָם בְּדִיּוּטָא הַתְּחִתוֹנָה, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וּמָנַח בְּמָקוֹם שְׁמָנַח וְנִדְמָה לוֹ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אִפֹּן לָשׁוּב אֶל

נבראת בריאה, נוצרת איזה מציאות חדשה. על כל דבר שמתפללים, כל נקודה שרוצים לבקש עליה, בפרט ביהדות, אנו רחוקים ממנה מאד.

לדוגמא, יהודי שמצפה לישועה בעבודת ה', כעת הוא עדיין לא שם – הוא רוצה לזכות לקבל הרגש בקדושה, כח התמדה, מוח, ועוד כהנה וכהנה – ואין דבר כזה, צריך לברוא זאת. הוא עכשיו; במקום שהוא עומד כעת, דבר כזו אינו מתאים עבורו. צריך לברוא עבורו דבר כזה. אולם כשהוא נכלל בהשם יתברך (על ידי התפילה) פשוט נבראת בריאה; נבראת 'בריאה חדשה'.

הרבונו של עולם הוא "בּוֹרָא" – מציאותו קודמת לבריאה, קודם הבריאה! אדם שעדיין לא נושע שרוי במציאות של קודם הבריאה. אולם כשנכללים בהשם יתברך, והשם יתברך בורא "יֵשׁ מֵאֵין"י, במילא נהיה באמת "יֵשׁ מֵאֵין". בכל תפילה שמתפללים, נכללים בה' יתברך שהוא בורא "יש מאין", ועל ידי זה נבראים דברים (ישועות וכדו')!

יֵשׁ מֵאֵין

דהיינו, היות והשם יתברך הוא אֵין, אמנם נכון שאין לנו השגה מה זה אומר, אולם כך לימדונו – שמהי גדולת ה', "במקום גדולתו שם אתה מוצא

ה' יתברך וכו'. כמו ששכיח זה הדבר מאד ברב בני הנעורים שעקר מה שאובדין שני העולמות הוא מחמת חלישות דעתם ונאושם מחמת שרואין רחוקם ונפילתם העצומה וכו'. אבל מי שזוכה לשא עיניו למרום בכל מקום שהוא ולחפש ולבקש איה מקום כבודו כנ"ל שזהו בחינת "אֵשׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי" שְׁאִינוּ יוֹדְעִי בְּאֵמַת אֵיךְ אֶפְשָׁר שִׁיבֹא לוֹ עֲזָר וְיִשְׁוּעָה וכו' אבל אף על פי כן כשִׁמְקִים הַעֲצָה הַנ"ל וְשׁוֹאֵל וְדוֹרֵשׁ וּמִבְקֵשׁ וּמוֹשָׁא עֵין לְמִרוֹם בְּחִינַת אֵשׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי כנ"ל, אֲזִי תִכַּף עֲזָרִי מֵעַם ה' עֲשֵׂה שְׁמִים וְאָרֶץ, כִּי בְּנֻדְאִי יבוא לוֹ יְשׁוּעָה עַל יְדֵי זֶה וכו'.

ח. ראה ליקו"ה תפילין ה, ל: השם יתברך ברא הכל כרצונו יֵשׁ מֵאֵין הַמְּחַלֵּט אַחֵר הַעֲדֵר הַגְּמֹר וְכִמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ חֲדָשׁ אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאֵין הַמְּחַלֵּט, כִּמוֹ כֵּן הוּא מְחַדֵּשׁ גַּם עֵתָה בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית וכו'. (וראה גם בהל' ברכת הריח ה, ט.)

ענוותנותו – הקב"ה נקרא "אין". אנחנו 'יש' – ישות. המציאות שלנו היא מציאות גשמית, אולם השם יתברך הוא אין, ללא שום מציאות גשמית, הרבנו של עולם הוא אין ("אין סוף").

מה הפירוש 'אין'? – אין פירושו **"עניוּת"**. גדולתו של השם יתברך היא ענוותנותו. אין לנו שום השגה בה' יתברך, אולם כשאנו מדברים מה' יתברך [נתנו לנו רשות לומר]: זוהי ענוותנותו של השם יתברך; הוא אינו (אין) – והיא היא גדולתו.

מובא שעניוּת היא המידה העולה על כל המידות, **"ענוּה גדולה מכולם"**. אדם שזוכה לעניוּת נכלל באין, הוא בטל ונכלל לגמרי בה' יתברך.

ט. מגילה דף ל"א. ולהבנת המשך הדברים נביא בקיצור את הנוגע להבנת העניין מליקו"מ תורה ד: א] רצה הקדוש ברוך הוא שיתגלה מלכותו בעולם ועל ידי זה ברא את העולם **מאין ליש**. ב] וכל הרצונות, הינו התמונות [הינו התמונות הנמשכין מרצון אין סוף שאין בו תמונה] וכל הגשיות, הינו בחינת מלכות וכו' – מקבלים חיותם מרצון אין סוף. ג] **"בכל מקום שאתה מוצא גדלתו של הקדוש ברוך הוא"** – הינו מלכותו, הינו רצונות – **"שם אתה מוצא ענוותנותו"**, הינו רצון אין סוף. ד] וזה בחינת התפשטות הגשמיות, כי קשרוצה להכלל ברצון אין סוף צריך לבטל את הגשיות שלו. ה] והתלמיד חכם הוא בחינת משה שמשים עצמו קשרים כמו שקתוב **"והאיש משה ענו מאד"** ועל ידי זה נקרא איש חכם כמו שקתוב **"והחכם מאין"** תמצא. וכתב בביאור הליקוטים: **משה הוא בחינת אין**. מעוצם כלליותו באין סוף גם בחיין, לבטל יישותו, ולהיות לאין כנ"ל. (וראה עוד שם שהתכלות באין הוא בחי' רצוא ושוב, וזה בחי' הסתלקות משה שזה ביטול לגמרי בא"ס בחי' רעוּא דרעוּין וכו').

י. **"אין סוף"** הוא בחינה רוחנית גבוהה כ"כ, שאי אפשר לכנותה בשם, אלא רק בדרך שלילה של 'אין'. וכדי להתכלל בבחינה זו, צריך להיות בביטול ישותו וגשמייתו לגמרי, עד שהוא עצמו ג"כ בבחינת 'אין'. (עוטה אור ליקו"מ תורה ד' הערה 137)

יא. ראה שם (בתורה כ"ב) בהוספת מוהרנ"ת בסוגריים: ומחמת שזאת הבחינה (בחינת קדם הבחינה) אין סוף שזוהי בחינת תחלה) היא בחינת אין, על כן אין מי שיצקה לזה כי אם מי שהוא בבחינת **אין** דהינו שהוא **ענו** באמת ומבטל עצמו לגמרי בתכלית הבטול קאלו אינו בעולם עד שנכלל באין סוף ששם הוא בחינת תפלת ה' כנ"ל. וראה בקיצור ליקו"מ (תורה ד): על ידי **ענוה** זוכין להתפשטות הגשמיות ונכללין בהאין סוף.

יב. עבודה זרה כ: [וגדולה מכולם, הכוונה שמידת הענוּה היא הגדולה מכל המדרגות המוזכרות בברייתא של רבי פינחס בן יאיר של זריזות מביאה לידי פרישות וכו']. וראה בליקו"ה ערלה ה, ד: כל אחד כפי מה שמבטל עצמו ומרגיש שפלותו באמת, כמו כן הוא זוכה להתקרב להצדיק

משה רבינו הוא האדם הגדול במעלה ביותר, "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנִי מְאֹד מְכַל הָאָדָם י" - מידת הענווה היא המידה הנעלה ביותר שעל ידה מתדבק האדם בהשי"ת.

הרבונו של עולם גדול כל כך, "במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו" – דרך השם יתברך שהוא משפיל עצמו ומתעסק עם אנשים כמונו, זוהי עניויות. כזה "מלך גדול רם ונשא" משפיל עצמו לאנשים כערכנו, חושב עלינו ודואג לנו – זוהי עניויות גדולה יי.

האמת י' שִׁכְבַּר זָכָה לְתַכְלִית הָעֲנוּה בְּכָל הַבְּחִינֹת וכו' שָׁזָה עֶקֶר מַעֲלַת וְגִדְלַת הַצַּדִּיק הָאֱמֵתִי, כִּי "עֲנוּה גְדוּלָּה מִכָּל", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וְכֵן כָּל מֶה שֶׁמִּתְקַרֵּב יוֹתֵר לְהַצַּדִּיק וְנִכְלָל בּוֹ, כְּמוֹ כֵּן הוּא זֹכֶה יוֹתֵר לַבְּחִינֹת עֲנוּה בְּאֵמֶת שִׁזָּה כָּל תִּקְוָנוּ וכו' וְרָאָה בְּתוֹרָה ז' תִּנּוּנָא: עוֹד יֵשׁ בְּזֶה דְּבָרִים נִעְלָמִים הַרְבֵּה, וְלֹא בָּאָר רַק קִצָּת, קִצָּת רְאִישֵׁי פְרָקִים כִּי מֹשֶׁה רַבְּנֵנוּ הֵיךְ עָנִי, וְעֲנוּה גְדוּלָּה מִכָּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וְכָתַב שֵׁם בַּפֿל"ח (אוֹת ל"ד): בְּזֶה מְבוֹאָר יוֹתֵר עֲנִין רַמְזֵה הַסְּמִיכָה שֶׁמִּמֶּךָ לַהֲר"ר נֶתַן ז"ל וכו', וּמְרומֵז בַּפֿסוּק הַנִּלְבָּח בַּהֲצִירּוֹפִים שֶׁבְּסוֹפֵי תוֹרָה כִּי כָּבֵד יָדוּעַ מַעֲלַת הָעֲנוּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא לַהֲר"ר נֶתַן ז"ל כִּידוּעַ לְכָל יוֹדְעֵי וּמַכִּירֵי, וְכֹאשֶׁר רַבְּנֵנוּ ז"ל בְּעֲצָמוֹ הַפְּלִיג בִּשְׁבָחוֹ (רָאָה חִי"מ שֶׁל"ח) בְּעֵנִין הַמְּדָה זֶה שֶׁל עֲנוּה ו"עֲנוּה גְדוּלָּה מְכֻלָּם" כִּנ"ל, עַל כֵּן הִיָּה רַאוי בְּיוֹתֵר לִקְבֹּל הַלִּימוּד הַזֶּה שֶׁל כִּלְיוּת בֵּן וְתַלְמִיד וכו' כִּי מִדַּת הָעֲנוּה שֶׁהוּא בַּחֲנִינִת מֶה אֵינוֹ תוֹפֵס מְקוֹם וכו'. (וּבְעֵינֵי הָעֲנוּוֹה רָאָה עוֹד בְּלִיקוּ"מ תוֹרָה ע' קָמָא וְתוֹרָה ע"ב תִּנּוּנָא וּבַהֲל' תַּפְלִין ו, ח)

יג. בַּמְדַּבֵּר יב, יג.

יד. רָאָה בְּלִיקוּ"ה מִשָּׂא וּמִתֵּן ד, ג: כִּי אֲדַרְבָּה, זֶהוּ עֶקֶר גְּדֻלָּתוֹ וְרומָמוֹתוֹ, "כִּי בְּמִקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שֵׁם אֱתָה מוֹצֵא עֲנוּתָנוֹתוֹ", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כִּי כֹה אָמַר דָּם וְנִשְׂא שֹׁכֵן עַד וְקִדּוּשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם וְקִדּוּשׁ אֲשֶׁכּוֹן וְאֵת דָּכָא וְשִׁפְל רִיחַ וכו'. כִּי אִם הֵיךְ גְּדֻלָּתוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ רַק כִּפִּי הַבִּנְתָּ דַּעַת הָאָדָם. אִם כֵּן חַס וְשָׁלוֹם, הֵיךְ קִץ לְגִדְלוֹתוֹ, כִּי דַּעַת הָאָדָם-בִּשְׁוֹר וְדָם יֵשׁ לוֹ קִץ וְגִבּוֹל, אֲבָל בְּאֵמֶת דַּעַת מְרוֹמָם מִדַּעַתְנוּ וכו' וְעַל-כֵּן בְּאֵמֶת אֲדַרְבָּא, זֶהוּ גְדֻלָּתוֹ וְרומָמוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנִשְׁגָּב לְמַעְלָה מִתַּפְּסִיט דַּעַת הָאָדָם, עַד שֶׁלֹּב גְּדֻלָּתוֹ וְרומָמוֹתוֹ הוּא מִשְׁגִּיחַ בַּהֲשִׁיגָה פְּרִטִּית עַל כָּל דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם. וְעַל-מִתְכַּת רי"ג: וְיָמָּה מֵאֹד הוֹמָה עָלֵי לְבִי וכו' וְאַחֲרֵי כָּל אֱלֹה תִּכְתֵּב לִי דְּבָרֵי שְׁטוּת הַנִּמְשָׁכִין מִעֲנוּה פֿסוּלָה וכו' הֲלֹא בְּנֵדָא זֶה אֱמֶת שֶׁאֵין שׁוּם אָדָם רְאוי לְגִשָּׁת אֶל הַקִּדְשׁ לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ אֵל גְּדוֹל וְנוֹרָא דָּם וְנִשְׂא וכו', מִכָּל שִׁכּוֹן מִלֵּאִים חֲטָא וְעוֹוֹן כְּמוֹנוּ הַיּוֹם בְּדוֹרוֹת אֲלֹ, אִךְ כָּבֵד הַקִּדְמִי לְהוֹדִיעַ לָנוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת, וּבְפִרְט אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבְּנֵנוּ ז"ל, שָׁזָה עֶקֶר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהֲרֹחוּק וּמִגִּשָּׁם בְּיוֹתֵר יַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי זֶה כָּל תַּעֲנוּגֵי וְשַׁעֲשׁוּעֵי יִתְבָּרֵךְ, כִּי בְּמִקוֹם גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ שֵׁם אֲנוּ מוֹצֵאִין עֲנוּתָנוֹתוֹ.

כשיהודי עומד להתפלל, הוא נכלל בהשם יתברך, ואף הוא זוכה לעניויות. שהרי מהו **"כח התפילה"**, מדוע התפילה פועלת, משום שבשעה שמתפללים, נכללים בהשם יתברך. וכשנכללים בהשם יתברך, נכללים בענוותנותו (ונכללים בבחינת אין).

לכן אומר הרבי "המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר" – אדם שחושב על צרכיו של הזולת, הוא נכלל יותר בהשם יתברך. וכשהוא נכלל יותר בהש"ת, הוא יותר עניו; הוא חושב על הזולת, במקום לחשוב על עצמו הוא חושב על זולתו. (שגם זה בחינת אין), במילא הוא פועל ישועות, הוא פועל ישועות!

הוא יכול, יש לו כח הבריאה, יש לו כח להיות בבחינת 'תחילה' לבריאה, הוא יכול להתחיל את הבריאה. הוא מקודם הבריאה ובכוחו לברוא בריאה חדשה – כח עצום כזה יש לאדם על ידי התפילה!

הרגעים הנעלים ביותר בחיי האדם

חז"ל אומרים^{טז} שתפילה היא **"ברומו של עולם"** – הדבר הנעלה ביותר שקיים בעולם זה התפילה, ולמרות זאת **"בני אדם מזלזלין"**. הרבי מבאר^{טז} מה הפירוש 'בני אדם מזלזלין', **"שהם חפצים לפטור התפילה מעליהם"**, אנשים מחכים לסיים את התפילה. הדבר הגדול ביותר שקיים בעולם, ואנשים מחכים לסיים.

טז. ברכות ו ע"ב: "כָּרַם זָלַת לִבְנֵי אָדָם" – אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן. וכתב רש"י: דברים שעומדים ברומו של עולם, כגון תפלה שעולה למעלה.

טז. ליקו"מ תנינא תורה א: כי התפלה היא גבוהה מאד ובני אדם מזלזלין בה, וכשעומדים להתפלל חפצים לפטור התפלה מעליהם, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ו:): "כָּרַם זָלַת לִבְנֵי אָדָם" אלו דברים העומדין ברומו של עולם, ובני אדם מזלזלין בהם וכו'. ובתורה צ"ג קמא: כי תפלה היא גם כן למעלה מהעמון, כי הוא דבר העומד ברומו של עולם (ברכות ו:).

האדם אין לו סבלנות. 'יאלא מה יש לי.. תן לי ללמוד, תן לי לעשות משהו, תן לפעול משהו..' – זה דבר שנדמה בעיני בשר ודם כל כך לא למעשה. אין עוד דבר גדול כל כך כמו תפילה, וזה נראה בעיני בני אדם כמשהו שצריך לסיים עמו. 'עה; מה כבר ייצא מהתפילה, להתפלל, להתפלל, מה כבר ייצא מזה?'

והאמת היא שזה בדיוק הפוך, יהודי מדבר להשם יתברך, הוא מדבר להשם יתברך! – וכי יש דבר גדול מזה?!

אדם מדבר להשם יתברך, השם יתברך אומר **"הֲרַחֵב פִּיךָ וְאַמְלֵאֲהוּ"**, בקש, הוא **"שומע תפילת כל פה"**, הרבונו של עולם שומע ומאזין לכל דיבור שאתה מדבר. כל דיבור שאתה מדבר להשם יתברך פועל גדולות ונצורות! – וכי יש דבר גדול במעלה כמו התפילה?!

אילו אדם היה מאמין באמת בתפילה, [אפילו] אם התפילה היא כמו שהיא.. – אין דבר גדול מזה! הוא היה מנצל כל רגע לדבר להשם יתברך. כל רגע, הוא היה חוטף כל רגע לדבר להשם יתברך.

אין דבר גדול מזה, אין דבר גדול מתפילה! לדבר להשם יתברך, לדבר להשם יתברך!

תארו לעצמכם שאומרים לאחד שעובד קשה לפרנסתו, באים ואמרים לו: כעת זה הזמן שאתה עובד לפרנסתך? הלא יש איזה גביר, תכנס אליו, מה שתבקש ממנו הוא ייתן לך!

יז. תהילים פא, יא. ועיין בליקו"מ תורה ל"ד. וראה בליקו"ת תפילה ל: אף ברחמיך הרבים למדתנו על-ידי צדיקיך האמתיים, והודעת לנו דרכיך הטובים, אשר אתה חפץ חסד ומרבה להיטיב. [...] ואתה רוצה שנעזי פנינו נגדך לבקש ממך גדולות ונוראות, ונשנעתיר ונפציר אותך הרבה מאד ימים ושנים, עד שנזכה לנצח אותך כביכול, לפעל בקשתנו ברחמים אצלך כמו שכתוב **אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶה מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם הֲרַחֵב פִּיךָ וְאַמְלֵאֲהוּ**. וראה בשיש"ק הישן ד,נט: הקדוש ברוך הוא פונה לכל אחד ואחד ואומר לו: אביאך לתכלית המעלות, אולם אבקש ממך "שאל ממני" והפצור בתפלה הרבה, בבחינת **"הרחב פיך ואמלאהו"**.

אתה מרוויח שם, אפילו אם נאמר חמשים שקל לשעה, אפילו יותר.. – אבל יש כאן איזה גביר, אם תכנס אליו הוא ייתן לך מליונים.. ושוטה הזה אומר: **אין לי זמן לגשת אליו, אני באמצע העבודה..** – שוטה שכמותך, הלא אם תכנס אליו לא תצטרך לעבוד כלל וכלל; ואתה עומד ועובד..

אומרים לאדם, אתה יכול לדבר להשם יתברך, אתה יכול לדבר להשם יתברך! – אין בעולם דבר גדול יותר מלדבר להשם יתברך. והאדם אומר: **אין לי זמן לזה, אני צריך לפעול דברים אחרים..** – אחד כזה הוא שוטה גדול!

בפרט בדרך שהרבי לימדנו: אתה יכול לדבר, מה שאתה מדבר להשם יתברך, ישר; אינך צריך נוסח, לא צריך כלום, אומרים רבש"ע עזור לי! אפילו אם אתה רק נושא עיניך להשם יתברך; רבש"ע!! – וכבר אתה אצל השם יתברך. תקף אתה; הנך עושה את הדבר הגדול ביותר!

עת ישכב האדם בקבר, יערכו לו 'סך הכל'. יראו לו שאלו הדקות שהוא התפלל היו הנעלות ביותר במשך ימי חייו. הוא יאמר: חבל שלא אספתי יותר דקות כאלו..

הדקות הללו שדיברתי לה' יתברך הם הדקות הנעלות ביותר בחיי, גבוה מן הכל. כל נקודה של תפילה היתה גדולה מן הכל! – היה בידי לאסוף מסחורה זו הרבה הרבה יותר..

הנך הולך לחיות לנצח נצחים, וכפי התפילות שהתפללת, כפי מספר הפעמים שדיברת לה' יתברך, כך תהיה הנצחיות שלך. כל הנצחיות שלך נקבעת לפי ריבוי הדיבורים שדיברת לה' יתברך!"

וכן הוא לעניין הלימוד, כל מה שלומדים, כל המצוות שמקיימים, כולם הם הכנה לתפילה.

ואחד שאינו לומד, עליו נאמר "מִסִּיר אֲזִנוּ מִשְׁמַע תּוֹרָה גַם תִּפְלְתוּ תוֹעֵבָה יט". השי"ת חפץ שתלמד, אחד שאינו לומד אזי תפילתו רח"ל, תועבה. מדוע לומדים, לומדים כדי לקשט את התפילה, שהתפילה תהיה רצויה ומקובלת לפני השי"ת².

נמצא שכל לימוד התורה זה הכנה לתפילה. מה תכלית התורה, התורה תכליתה להביא לידי תפילה. התורה היא במדרגה למטה מתפילה. משום שאם לא לומדים, אזי התפילה חסרת חן. אולם אחר שלומדים, אזי העיקר זה התפילה.

וכן הוא לפני כן, אדם שאינו יודע ללמוד, אזי שוב מגיע חלק התפילה; לבקש ולהתפלל על זה לבד. הרבי אמר³: מ'דארף "דאווענען, לערנען, און דאווענען". על מנת ללמוד; כדי לדעת ללמוד – צריך גם כן להתפלל. וכן הלאה; אחרי שלומדים, מה עושים עם הלימוד – מקבלים כח להתפלל.

נמצא, שהתפילה, הן היא הדבר הנעלה ביותר (גבוה מן התורה²²); "ברומו של עולם". והן היא הפתח לתורה – אמנם בלי התורה אי אפשר לזכות לתפילה, אולם כדי לזכות לתורה גם קשה מאד בלי תפילה. נמצא שהתפילה היא הן ה'פתח' והן ה'סוף'. התפילה גם היא מקרבת אותו ללימוד התורה, וגם היא גבוה מהלימוד, ועל ידי לימוד התורה האדם זוכה לדבר דיבורים להשם יתברך.

הדבר הנעלה ביותר עלי אדמות זה תפילה!!

יט. משלי כח, ט. וראה בליקו"מ תורה ח'.

כ. ראה רוחא דחיי מאמור כבוד התורה (קונטרסים ו, ז) שם נתבאר בהרחבה ענין זה, וכלליות ענין דעת רביה"ק בענין היחס בין התורה והתפילה וכו' עפ"י דברי מוהרנ"ת בליקו"ה ראש חודש ה' וכו'.

כא. שיש"ק ח"ג שצ"ו.

כב. ראה ליקו"ה ר"ח הלכה ה' אות ד'.

אני בוקע ימים!

שואלים לאדם: מהי אומנתך? – אומרים לו לאדם: בחר לך אומנות; איזו אומנות תבחר לך?! כן, בואו נדבר מאנשי העולם, איזו אומנות הוא יבחר לעצמו, באומנות הטובה והמכובדת שהוא יכול לבחור, בוחר האדם.

אחד בוחר לעצמו להיות – כפי שהרבי אומר ב"מעשה מחכם ותם", אחד בוחר להיות צורף, השני בוחר להיות יהלומן, אחד בוחר להיות רופא, האחר בוחר באומנות פלוני. כל אחד מחפש לעצמו אומנות טובה, האומנות הכי טובה שהוא יכול לרכוש, אמונות כזו הוא מחפש.

כמו כן ברוחניות שואף האדם להיות; אחד שואף להיות תלמיד חכם, אחד שואף להיות ראש ישיבה, אחד שואף להיות רב. האחר שואף להיות אני יודע מה; גבאי צדקה, זה שואף להיות מלמד, וזה שואף לעסוק בפדיון שבויים.

כל אחד מחפש לעצמו דמויות שכמותם חפץ היה להיות, ועל זה הוא עמל ללמוד אומנות זו. ואחר כך כששואלים אותו במה הנך עוסק, מהי אומנותך? – הוא עונה 'אני אומן כזה'; אני סנדלר, אני נגר, אני מייצר תפילין, אני רב, אני כך וכך, כל אחד והאומנות שלו.

אולם, אומר לנו הרבי: מהי האומנות הגדולה והחשובה ביותר בחיי האדם? – **האומנות החשובה ביותר בחיי האדם היא התפילה!** מהו המקור לכך? – יסוד זה מובא בדברי חז"ל, "תפסו אומנות אבותם".

כג. ראה רש"י שמות יד, י ומקורו בדברי חז"ל. ראה מדרש תנחומא (בשלח ט): וַיִּשְׁאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיַּצְעֲקוּ. **תַּפְשׁוּ אֲמוֹנוֹת אֲבוֹתֵיהֶם.** בְּאַבְרָהָם קְתִיב: וַיִּקְרָא שְׁם אֲבְרָהָם בְּשֵׁם ה' (בראשית יג, ד). בְּיִצְחָק קְתִיב: וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשׂוּדָה (בראשית כד, סג). בְּיַעֲקֹב קְתִיב: וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם (בראשית כח, יא). אֵין פְּגִיעָה אֱלָא תַּפְלָה וכו'. אֵל תִּירָאֵי תוֹלַעַת יַעֲקֹב (ישעיה מא, יד). לָמָּה נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְתוֹלַעַת? לִמּוֹר לָךְ: **מָה תוֹלַעַת הִזָּה אֵינָה מִכָּה אֶת הָאָרְזִים אֱלָא בְּפִיָּה, וְהִיא רִכָּה וּמִכָּה אֶת הַקֶּשֶׁה, כִּךָּ אֵין לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אֱלָא תַּפְלָה.** שְׁהָאֲמוֹת נִמְשְׁלוּ כְּאָרְזִים,

עם ישראל עמדו על שפת ים סוף, והמצב היה, מצד אחד נמצא הים, מאחריהם עומדים המצרים, מה עושים, איך ממשיכים הלאה? – "תפסו אומנות אבותם"; יש לנו אומנות קדומה! הם נזכרו שיש להם אומנות קדומה מאבותיהם, **אומנות משפחתית**, יש לנו איזה אומנות, תפילה!

הם החלו לצעוק להשם יתברך.. – נו, הים נבקע באמת. הנכם מכירים אומנות כזו שבוקעים ימים ימים, ישנה אומנות כזו; יכולים לבקוע ימים. מהי האומנות שלך? – **"בוקע ימים"**! אני בוקע ימים, אני בוקע רקיעים, אני בוקע דברים.. זוהי אומנתנו, האמנות הגדולה ביותר!

חסיד ברסלב מקבל אמונות זו לידי; אומנות. קיבלנו אומנות כזו שנקראת **"אומנות אבותינו"**, שפת התפילה; לדבר להשם יתברך!

"הוא חֲכַמְתְּכֶם וּבִינְתְּכֶם"

כתוב בתורה פרשת ואתחנן^כ – כתוב שם, מהו שבחם של כלל ישראל: **"רֵאָה לְמִדַּתִּי אֶתְכֶם חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים.. וּשְׁמִרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הוּא חֲכַמְתְּכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל הַחֲקִים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם חֲכָם וְנָבוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה. כִּי מִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרִבִּים אֵלָיו כֹּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו".**

שְׁנָאֲמַר: הִנֵּה אֲשׁוּר אֶרֶץ בִּלְבָנוֹן וְאֹמֵר: וַיִּשְׁבֶּר ה' אֶת אֶרֶץ הַלְבָנוֹן - וַיִּקְשֶׁהוּ מִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם, חוֹזְרִים בְּתִשְׁבּוּבָה וְצוּעִקִים וּמִתְפַּלְלִין. [וראה עוד בליקו"ה שילוח הקן ד' ד-ה. ובר"ח ו, יז. וגביית חוב מהיתומים ג,ח.]

כד. ראה ליקו"ה הל' שליח לגבות חובו ג, יז: וְעַל כֵּן תִּפְסֵם מִרְדְּכִי בַּחֲנִית הַצַּדִּיק הָאֵמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר **אֲמָנוֹת אֲבוֹתֵינוּ** לַצַּעַק אֶל ה' הִרְבָּה זַעֲקָה גְּדוֹלָה וּמִרָה וּלְהִרְבוֹת בְּתַפְלוֹת וּבְתַחֲנוּנִים. ובשילוח הקן ד, ה: אֲבָל דָּרָךְ יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשַׁת שְׁהֶם תּוֹפְסִין **אֲמָנוֹת אֲבוֹתֵיהֶם** בְּיָדֵיהֶם וּבְכָל פַּעַם הֵם צוּעִקִים אֶל ה' וְעַל יָדֵי זֶה הֵם מְכַנְיְעִין בְּכָל פַּעַם פְּרָעָה וְחִילּוֹתָיו שְׁהֶם הַסְטָרָא אַחֲרָא וכו'.

כה. דברים ד, ה-ז.

הרבש"ע אומר, אני נותן לכם חוקים ומשפטים "ושמרתם ועשיתם אותם כי היא חכמתכם ובינתכם", אלה חוקי ומשפטי התורה הם החכמה הגדולה ביותר עבורכם.

זוהי חכמתכם ובינתכם 'לעיני העמים', שכל הגויים יראו שאתם האומה החכמה ביותר. "אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה", כל הגויים יראו שאתם שיש לכם את החוקים והמשפטים אתם האומה החכמה ביותר.

ומהי החכמה? – ממשיך הפסוק ואומר: "כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו", היכן יש עוד אומה חכמה כזו שיש להם אלוקים קרובים כל כך שאפשר לדבר אליו בכל עת וזמן, "בכל קראנו אליו", כל כך קרוב שאפשר לדבר אליו כל הזמן^{כז}.

אז מהי החכמה הגדולה ביותר? – ה'חכמה לעיני העמים' הגדולה ביותר היא שאפשר לדבר להשם יתברך^{כח}! וכל 'החוקים ומשפטים' שהשי"ת נתן לנו מטרותם שעל ידי החוקים ומשפטים, על ידם אפשר לדבר להשם יתברך. על ידי שלומדים תורה ומקיימים את התורה, על ידי זה יכולים לדבר להשם יתברך.

כז. ראה ליקו"ה שילוח הקן ה, יט: כי האדם צריך לידע עצם התרחקותו מה' יתברך ואף-על-פי-כן ידע ויזמין שמצד רחמי יתברך הוא קרוב מאד לכל אחד ואחד אפלו הרחוקים מאד מאד מחמת מעשיהם הרעים. והעקר על-ידי הדבור כי על-ידי הדבור אנו יכולים לקרות אותו מרחוק מאד והוא מתקרב אלינו על-ידי-זה, כמו שקטוב, קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו בצמית. וכתוב, ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו.

כז. ראה ליקו"ה שלוחין ג, ח: "כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו". שישוראל נקראים גוי גדול על ידי שמאמינים בהשגחתו יתברך וקוראים ומתפללים תמיד לה' יתברך. [...] כי התפלה היא בחינת אמונת ההשגחה שמחמת זה מתפלל וקורא לה' יתברך, מחמת שידע ומאמין שהכל בהשגחתו יתברך וכו'.

הקירבה של יהודי עם השם יתברך

בא הרבי ואומר [לא רק הרבי אומר זאת, אולם הרבי הציב ענין זה כיסוד מוסד] – שלא רק כשמקיימים את התורה ולומדים את התורה אזי מתקבלים התפילות^כ, אלא יתירה מזו, כשקשה לקיים את התורה והמצוות ומתפללים על זה, אזי התפילה שמתפללים [עוד לפני קיום המצוות] – זה לבד הדבר הנעלה ביותר!

נמצא איפה, שהעצה הטובה ביותר לזכות לקיום התורה והמצוות היא שוב תפילה, וגם שעל ידי קיום התורה והמצוות זוכים לתפילה שהיא מעלה שאין למעלה הימנה. אולם לא רק אז זוכים לתפילה, אלא תכף ומיד; מתחילים להתפלל על עבודת ה', מתפללים לה' שיזכנו לעבודת ה' – ותכף נתקבלים כל התפילות.

יכול להיות אחד שמונח בשאול תחתיות, היצר הרע מתגבר עליו יומם ולילה והוא צועק להשם יתברך: רבוש"ע הוציאני מהשאול תחתיות, רצוני לקיים את התורה! והשם יתברך מאזין לתפילתו עוד בהיותו בשאול תחתיות.

"כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו" – השם יתברך קרוב וסמוך אלינו אפילו בשאול תחתיות!

הרבי נענה ואמר כ"ט: דער עיקר איז "מבטן שאול שועתי" – עיקר התפילה היא שיהודי יוכל לדבר להשם יתברך "מבטן שאול", אני צועק אליו "מבטן שאול שועתי"! אני מונח עמוק בשאול תחתיות ואני יכול לדבר להשם יתברך - "מבטן שאול שועתי שמעת קולי".

כח. ראה ליקו"מ תורה א.

כט. שיחות הר"ן ש"ב.

העיקר הוא "מבטן שאול שועתי"; ללמדנו שלא רק היכן שאני 'מחות' גדול אז אני רשאי לדבר להשם יתברך, אלא אני יכול לדבר לה' יתברך גם מעומק השאול תחתיות!

אם אני יכול לדבר להשם יתברך רק כשאני ברוממות מסוימת, אזי אינני קרוב להשם יתברך. אולם אם אני יכול לדבר לה' יתברך מהשאול תחתיות, שהשאול תחתיות לא יעצור בעדי מלדבר לה' יתברך – או אז אני קרוב לה' יתברך.

כשאני מוצא את עצמי שאין לי כח לדבר לה' יתברך, מדוע אין לי כח לדבר כעת לה' יתברך? – משום שאני רחוק מה' יתברך! כלומר, הנך סבור שהנך נמצא היכן שהוא בשאול תחתיות [או בדרך לשאול תחתיות..] – אם הנך סבור שמחשבה זו מונעת אותך מלהתפלל, סימן שעוד לא הבנת תפילה מה!

שהרי העיקר הוא "מבטן שאול שועתי", זהו עיקר התפילה, להשי"ת יש שעשועים כשמדברים אליו מהמקום בו נמצאים, אפילו בשאול תחתיות. לא שמדברים אליו רק כשקרובים אליו, אדרבה, השי"ת אוהב שהאדם מדבר אליו מתוך ריחוקו.

אדם מרגיש שהוא כבוי, הוא אומר: מי יש לי עם השי"ת, אני כבוי.. – **השם יתברך אוהב אדם שמדבר אליו מתוך קרירותו**, השי"ת אוהב זאת. זוהי איפה קרבתו הגדולה של יהודי עם השם יתברך, שאין שום חושך שיכול להחשיך בינו ובין השם יתברך, שום מחיצה אינה יכולה לחוץ ביניהם!

--

ל. ראה ליקו"מ תורה קי"ב: וְאָמַר לִי אֵז שֶׁעַל יָדִי עֲצָה זֹאת (של דיבור אמת, עיי"ש כל התורה) כּוֹלֵךְ לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר בְּאֶמֶת כָּל יְמֵי חַיָּו כִּי תָמִיד אֵין שְׁהוּא יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְהַחְזִיק אֶת עַצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי הָאֶמֶת שֶׁהוּא אוֹר הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ אֲשֶׁר "גַּם כָּל חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ" (תהלים קל"ט). כִּי אֵין שׁוּם טִמְאָה וְסִטְרָא אֲחֵרָא בְּעוֹלָם שְׁלֵא יְהִיָּה שְׁם פְּתָחִים לְצֵאת מִשָּׁם רַק שְׁאֵין רוֹאִין אוֹתָן מִחֲמַת גּוֹדֵל הַחֲשָׁכוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲבָל עַל יְדֵי הָאֶמֶת, מֵאִיר לוֹ הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ וַיִּזְכֶּה לְרֹאוֹת וּלְמַצֵּא פֶתַח תְּקוּהָ גַם בְּעֶמְק נְפִילָתוֹ לְצֵאת מֵאֲפֶלָה לְאוֹרָה וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאֶמֶת תָּמִיד. (וראה עוד בליקו"ה גניבה ה, י).

לא חסרה לך אמונה..

[שואל: אם מדברים להשי"ת מתוך הקרירות, לא מרגישים שמתקרבים להשם יתברך..]

בדיוק, הלא אמרת טוב. זה עיקר הנקודה, אפילו כשלא מרגישים שקרובים להשם יתברך, גם אז קרובים אליו! זה נקרא קרבה; שלא רק כשמרגישים קרובים להשי"ת, אלא גם כשמרגישים בהפך ממש, גם אז קרובים להשי"ת. זה נקרא קרבה!

[שואל: על ידי אמונה..]

זוהי המציאות! עם אמונה יש לנו שייכות לזה. המציאות אינה תלויה באמונה; המציאות היא מציאות קיימת! כשיש לך אמונה, אתה חי את המציאות שלך. כשאין לך אמונה אתה משתטה, אתה בטלן..

מה הפירוש שאין לו אמונה? – אחד שאומר 'שאין לו 'אמונה'', מתכון לומר שאין לו 'שכל'. 'אין לו אמונה' זהו כינוי מכובד מידי עבורו, שאין לו אמונה.. – עדיף לומר 'אין לו שכל'.

מה אתה אומר שאין לך אמונה? – אין לך שכל! אומרים לך: השם יתברך נמצא אתך בשאול תחתיות. והוא אומר: שאין לו אמונה.

וכי אמונה אין לך? שכל אין לך! – אומרין לך: מתחתך יש מיליון דולר. והוא עונה: אין לי אמונה..

נעבאך, חסיד ברסלב; הרבי אומר לו: הנך יכול לדבר להשם יתברך יומם ולילה! והוא עונה: אין לי אמונה! – וכי אמונה אין לך?! הוא מוכן לנסוע לאומן בהוצאות מרובות, והוא מוכן לסכן עצמו שיסלקו אותו מהשיבה וכדו' – ואין לו אמונה?..

וכי אמונה אין לך? – אמונה יש לך, שכל אין לך! אין לו בעיות באמונה. אדם שעבור יהדותו מוכן להתאמץ, ולשמוח עם יהדותו אינו מוכן, יש לו בעיות בשכל – הוא שוטה!

מילא אחד שאומר, הוא לא מוכן להאמתין על יהדות, נו, הוא אומר 'לא מדובשך ולא מעוקצך'.. [רח"ל]. אולם כאן מדובר מיהודי שאומר שהוא רוצה, הוא חותר ומתייגע לזכות לעבודת ה'; כל פרט ביהדות. כואב לו שהוא רחוק מעבודת ה', כל נקודה..

לכאוב ולהצטער על יהדותך הנך מחותן, **אולם לשמוח עם יהדותך אינך מחותן?! וכי זו בעיה באמונה? – זו בעיה בשכל; הוא אדם לא נורמלי.** הוא שותף רק בצרות ובשמחות לא, הוא אדם לא נורמלי..

שאלו פעם את הרבי^{לה} מדוע הוא מדבר עם האפיקורסים באומן, נענה הרבי ואמר: לפחות יש להם שכל, אולם החסידים הלא אין להם שכל, פשוט אין להם שכל. חסידישע אידן, מתייגעים למען שמו יתברך – נו אם כן חזק עצמך, לא יש לו נערוון.. – אדם כזה אין לו שכל.

אפיקורס לפחות עשה חשבון, אמנם המסקנות שהסיק עקומות הם, בסדר אם ידברו עמו יישרו לו את הראש, יוכיחו לו. יבוא אליו צדיק שיכול על אפיקורסים ויישר לו את הראש, והוא יתקרב להשם יתברך.

לא. ראה שיש"ק ח"א תרכ"ב. כְּשֶׁשָׁאָלוּ אֶת רַבֵּנוּ מָה לוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל כָּל כֶּף עִם הָאֲפִיקוֹרְסִים שֶׁעֵסֶק עִמָּהֶם לְהַכְנִיעַם וּלְהַכְנִיטָם לְאִמּוּנַת יִשְׂרָאֵל, כְּהִירָשׁ בְּעַר וְלֹאנְדָא וְכו' (וְכַפִּי שְׂמוּבָאֵת שְׂאֵלָה זוֹ בְּיַמֵּי מוֹהֲר"ן), הִשִּׁיב רַבֵּנוּ בְּתַקִּיפּוּת: "דִּי חֲסִידִים מִיט דִּי בְּרִיטֶע אַרְבֵּל זְעָנֶען אוֹיִסְגֶּעֱקֶנֶטֶן מִיט אֲפִיקוֹרְסוֹת - דְּעָרְצוּ זְעָנֶען זַי נֶאָךְ נֶאָרְגִים אוֹיף; זַי זְעָנֶען כָּאָטֶשׁ קְלוּג!" - "אֵלּוֹ הַחֲסִידִים (הַטּוֹעִים) הַהוּלְכִים עִם בְּתֵי יָדִים (שְׁוֹוֹלִים) הָרַחֲבִים, יֵשׁ בָּהֶם כָּאֵלּוֹ שֶׁהָאֲפִיקוֹרְסוֹת נְלוֹשָׁה וְדְבוּקָה בָּהֶם - וּבְנוֹסֶף לָךְ גַּם טַפְשִׁים הֵמָּה; הֵם לָקְל הַפְּחוֹת חֲכָמִים!" וּרְאֵה בְּטַעַם זִקְנִים (תְּצוּוּה תְּשֻׁל"ו): דַּעַר רַבִּי הָאֵט אַ זָאג גַּעגַעבן, ס'איז אַ וואַרט פֿון רַבִּין "אויסגעקנעטן מִיט אֲפִיקוֹרְסוֹת - דִּי מִיט דִּי בְּרִיטֶע אַרְבַּע!" פֿאַרוואָס? וויבאַלד מֵעַן הָאָט נִישַׁט דִּי זַאךְ פֿון רַעדן צוּם אויבערשטן דִּיבּוּרִים, ווערט מֵעַן נִישַׁט אַנגַעקִיפֶט אִין דִּי אִמוּנָה!! וויאזוי בִּין אִיךְ מְקוּשֶׁר צוּם אויבערשטן אַז אִיךְ זאַל נִישַׁט זַיִן אִין קִיין 'טבע'?! אַז אִיךְ רַעַד צוּם אויבערשטן! רַעַד אִיךְ אַלס אויס צוּם אויבערשטן - ווער אִיךְ נִכְלָל אִין דַּעַר 'הַשְּׁגָחָה'!! דַּאָס איז אִמוּנָה! דַּאָס הֵייסַט אִמוּנָה!!!!

אולם כשאתה מדבר עם חסיד שוטה – אתה מדבר ומדבר ואתה לא גומר לדבר אתו. אתה מדבר אתו על משהו אז יש לו נערוון (חששות) על משהו חדש, עוד נערוו (חשש) ועוד נערוו (חשש).. אין מה לדבר אתו, אין לו אמונה, הוא סבור שאין לו אמונה. וכי אמונה אין לו? – הוא מלא באמונה והוא סבור שאין לו אמונה..

וכי אמונה היא הבעיה שלך?! – אין לך שכל, אתה שלימזל. בחור עם פיאות, עם כובע, כובע גדולה, עם כל השמונה בגדים, הוא קם והולך לבית הכנסת טובל במקוה מגיע לישיבה, והוא שומר עצמו; מהרבה דברים רעים הוא נשמר. אומרים לו: דבר להשם יתברך, השם יתברך שומע ומאזין לקולך! – והוא עונה: שאין לו אמונה!

אז מדוע יש לך פיאות, מדוע טבלת במקוה, מדוע התפלל היום; הלבשת קופסא לראשך ומלמלת בשפתותיך כמה אלפי מילים (מסדר התפילה).. – מדוע עשית זאת?!

וכי אמונה אין לך? אמונה אין לך?! – שכל אין לך; לא אמונה.

”כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, כי מי גוי גדול ונורא אשר לו אלוקים קרובים אליו”. זה נקרא חכם; שהוא יודע שהשי”ת עומד על ידו. ואם לא, הוא טיפש. הוא עומד ועובד כל היום לכבוד השי”ת והוא אינו יודע שהשי”ת עומד על ידו, זהו טיפש..

”עם חכם ונבון”

[שואל: השכל גם הוא בא רק על ידי אמונה, שכן אם אין לו אמונה הוא לא מגיע לשכל..]

אבל הלא יש לו אמונה! – הלא אתה רואה [בכל הליכותיו] במשך היום יש לו אמונה, מדוע כאן הוא פסקה אמונתו? – משום שבמקום בו צריך להשתמש עם השכל, שם הוא נהיה כסיל. נעבאך אין לו שכל; אין לו שכל, הוא אדם חסר דעה.

יש מושג כזה 'אדם חסר דעה', הלא אתה רואה שבכל יום אנו מבקשים **"אתה חונן לאדם דעת"**; מה הפירוש 'אתה חונן דעת', [רק] להבין קצות החושן? – אתה חונן לאדם דעת נועד גם לרפואה לִי! 'אתה חונן לאדם דעת', 'חננו'; רחם עלי, טאטע תן לי במתנת חנם. אפילו מעט שכל אין לי, תן לי מעט שכל! אין לי שכל, תן לי שכל – רחם עלי, תן לי שכל!

הלא אתה רואה שעם ישראל נקראים 'עם חכם ונבון' יותר מכל אומות העולם, "היא חכמתכם ובינתכם לעיני כל העמים", כל העמים חסרי דעה המה לִי. וכי לגוי שמנשק אליל יש שכל? – אמונה יש לו, כמויות של אמונה, אבל באליל.. הוא באמת שוטה. תחת זאת; כבר ישלך אמונה, האמן בה' אלוקים שהוא **"מלא כל הארץ כבודו"**.

במקום להאמין במשה רבינו הוא מאמין במוחמד.. – וכי זהו אדם נורמלי? – מי שמתבונן מעט במהותו של ערבי, מבין מה זה מה, תסתכל מה נקרא כיום ערבי, ממילא כבר תבין מהו כבר מוחמד.. והוא מאמין במוחמד – אז מה הוא בעצמו? אמונה יש לו בשפע, אבל באיזה מוחמד.. באיזה 'קוראן' אוילי..

יהודי יש לו שכל אז הוא מאמין במשה רבינו הוא מאמין בספרים הקדושים ארון מלא עם חמשה חומשי תורה עם נביאים וכתובים עם ש"ס עם שו"ע עם ראשונים אחרונים דורי דורות.

וכי הנך מכיר עוד אומה שיש להם כל כך הרבה ספרים, הנך מכיר עוד אומה שהאחרונים לומדים תורתם של ראשונים, וראשונים לומדים תורת

לב. ראה מגילה יז: [ואמרינן שם דקודם "בינה" (אתה חונן) והדר "רפואה" והיינו רפואת הנפש דלבבו בין ושב ורפא לו וכו' וכמש"כ רש"י עה"פ ויבינו בליבם וישובו אלי והיא רפואתם, וראה גם מהרש"א ד"ה רפואה דסליחה עיי"ש. וראה בליקו"ה הפקר ונכסי הגר ד, ל.]

לג. ראה ליקו"ה פו"ר ג, לד: כי עקר הדעת הוא לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, שהוא הדעת של האמונה הקדושה, בחינת וארשתיה לי באמונה וידעת את ה', שהוא הדעת של כלליות ישראל עם קדוש מאמינים בני מאמינים, שמאמינים בה' ובמשה עבדו ומקמין את התורה, שעל זה נאמר, "ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וכו', ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" וכו'.

הגאונים, והגאונים מהאמוראים, והאמוראים מהתנאים – ואף אחד לא מעיז לחלוק על הדור שקדם לו, הכל מתנהג בדרך ארץ, אחד מעיין ולומד אצל השני. וכי הנך מכיר עוד 'עם חכם ונבון' כזה?! – אלו אנשים נורמליים; הם יודעים!

להבדיל, כשאתה נכנס ב'חכמות חיצוניות'י, מה אומרים הרופאים שבזמננו? הרופאים שחיו בעבר היו חסרי דעה; אנחנו הרופאים! ומה אמרו אותם רופאים שחיו בעבר? עוד יותר.. (- לגלגו עוד יותר על אלה שחיו לפניהם).

אחד אמר לר' יעקב מאיר [שכטער] שיחי' שהרופאים שבזמננו אומרים שהרבי לא התכוון אליהם'י, הוא לא התכוון לרופאים שבזמננו. הרופאים שהיו בדורו של הרבי היו שוטים.. אז הוא אומר, על כל פנים זה אתם כבר מודים שהרופאים עליהם דיבר הרבי שהחזיקו עצמם לחכמים, כיום אתם מודים שהם היו שוטים. נו, אז הדור הבא יאמר עליכם שאתם הייתם שוטים..

לד. ראה ליקו"ה פו"ר ג, לד: וגם כל החכמות אחרים עד שרפם מודים בעצמם שאין יודעים כלל, כי זה אלפים שנה שחוקרים חכמת התכונה, וזה סמוך המציא אחד תכונה חדשה כידוע, וכלם קבלו באהבה. ובאמת הוא שטות גדול למי שיש לו מוח בקדקדו, וכמבאר בדעת החולקים עליו, ובין כך ובין כך דעה אחת מהם שקר ולשוא עמלו החכמים, או הראשונים או האחרונים. כל ימיהם למצא חכמת התכונה ומאומה לא נשאו בעמלם, **פי האחרונים סתרו דעות הראשונים**, ומי יודע האיר האמת, ובאמת הוא שלא כדברי זה ולא כדברי זה.

וכן בשאר החכמות, **ובפרט בחכמת הדאקטורי** שנראה לכאורה שהוא טובת העולם כדי להציל האדם מחליו, ובאמת עינינו הרואות פמה אלפים ורבבות נפשות שקעו ומתו על-ידי הדאקטורים דוקא, כאשר רואים בחוש בכל יום, כמו שאמר רבנו זכרוננו לברכה שהדאקטורים הורגים נפשות רבות לאין מספר, והם בעצמן מודים שקל כך חקרו בחכמות הדאקטורי עד שעקשו אין יודעין מאומה, ויש מחלקות גדול ביניהם שלדברי זה דעה האחרת ממיתה את האדם, ולדברי שפנגודו הוא להפך, כמבאר בדברינו מזה, ואם כן הלואי ולא היינו יודעים מעולם מחכמת הדאקטורי.

לה. ראה שיחות הר"ן שיחה נ.

הרבי נשאר אותו רבי. אתם, כל פעם אתם אומרים על הקודמים לכם שהם היו חסרי דעה. אתם מאמינים היום ברופאים של היום, שמחר הולכים ללעוג מהרופא הזה ומכל אלה שהאמינו בו.. – אתה מבין, זה הכל צחוק אחד גדול, אתם בעצמכם מודים שהקודמים לא היו שווים כלום, אז מדוע אתם כן מאמינים!?

[לך תאמר לרופא בזמננו 'אריסטו' (ימ"ש) סבר כך וכך'.. – 'מה אריסטו (ימ"ש), מתי אריסטו?' – ערכתי 'בדיקת מעבדה', ראיתי שיש לך 'קורונה'. תביא איזה מסמך מזויף, ויקבלו את זה, ישמעו מה שיש לך לומר.. – זה הכל ללעג ולקלס..]

מדוע עצרת כאן!?

אולם אנחנו, כלל ישראל, אנחנו "עם חכם ונבון", מאמינים בה' יתברך, מאמינים בצדיקים, מאמינים באמת – זוהי חכמה.

ואם בא אחד, שהוא חסיד ברסלב, אז הוא חכם גדול יותר. ישנם הרבה צדיקים, צדיקי אמת; צדיקים גדולים. [אולם] מגיע בחור צעיר, ברסלבר בחור'ל, והוא יודע שצריך להאמין ברבי – זהו חכם, יש לו שכל לאחוז ב'אמונת חכמים', להאמין ברבי גדול, ברבי גדול ומופלג מאד שבכוחו לתקן אותו.

נמצא שהוא חכם גדול. נו, אחרי שהוא כבר חכם גדול כל כך, אומרים לו: נו אז חזק עצמך, אז תתחיל לדבר לה' יתברך! כאן נאחזה בו הטיפשות, כאן הוא בדיוק כמו הערבי הוא להבדיל, אותו דבר.. נמצא שהוא טיפש, הוא עצר היכן שהוא..

רואים אדם שעושה פעולות, תחבולות שונות על מנת להשיג איזה מסחר גדול, בעומדו בשלבי סיום, לקראת חתימת הסכמים, בסוף הוא נעצר. אז מהי הגדרתו, אמנם הוא חכם גדול, אולם לבסוף הוא טיפש גדול. מהי טיפשותו, אם אתה אכן חכם גדול כל כך מדוע עצרת כאן? – נמצא שאתה טיפש גדול!

[על כל פנים ענין התפילה הוא להתפלל לה' יתברך, לדבר לה' יתברך, זוהי המעלה הגדולה ביותר שיש בעולם. אם אתה מדבר לה' יתברך, אתה נכלל בו יתברך!]

מדוע באמת מתנהג האדם בטיפשות שכזו? משום שהדיבור לה' יתברך; ה' יתברך הרי נסתר ונעלם מעינינו. נמצא שהדבר הגדול והנעלה ביותר שקיים בעולם, הוא נעלם ונסתר..

היות והוא נסתר, אומר הטיפש, דבר נסתר אינו קיים. אולם מי שהוא בר דעת אומר: אז מה אם הוא נסתר, וכי השי"ת נסתר? – אדרבה, השם יתברך מרוב גדולתו הוא נסתר [כך כתוב "אכן אתה א-ל מסתתר" לוי].

לו. [ישעיה ה' מט.] וראה בעניי דברים יסודיים בליקו"ה גילוח ד, ב: אַבְל עֶקֶר אֹר הַפְּנִים אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי אֲמוּנָה, כִּי עֵצֶם הַפְּנִים שֶׁהוּא הָאֱמֶת, דְּהִינוּ יְדִיעַת אֱמֶתת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִחֶמֶת רְבוּי אֹר, כִּי אִם הִיא מִתְגַּלָּה לְעֵין כָּל אֲמוּנָתוֹ בְּאַתְגֻּלָּא הִיא הָעוֹלָם מִתְבַּטֵּל בְּמִצִּיאוֹת, כִּי אֶפְלוֹ אֹר הַשְּׁמֶשׁ אִי אֶפְשָׁר לִבְנֵי אָדָם לְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹרוֹ, מִחֶמֶת רְבוּי הָאֹר, מִכָּל שָׁכֵן וְכָל שָׁכֵן אֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, עַל-כֵּן ה' יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שֶׁחִפֵּץ בְּקִיּוֹם הָעוֹלָם, צִמְצָם וְהִסְתִּיר אֹר הָאֱמֶת, שֶׁהוּא אֹר הַפְּנִים בְּבְחִינַת אֲכָן אֲתָה אֵל מְסֻתָּר. וְדִיקָא עַל-יְדֵי רְבוּי הַצִּמְצוּמִים וְכֹלֵלִין לִידַע מֵאֲמוּנָתוֹ, כִּי צִמְצָם אֶת הָאֱמֶת בְּחֻקָּהּ נִפְלְאָה, בְּצִמְצוּמִים רַבִּים וְשׁוֹנִים, בְּדִרְכִּים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים, עַד שֶׁנִּתְהַוָּה מִדַּת הָאֲמוּנָה, שֶׁבְּחֻקָּתוֹ הִנִּפְלְאָה הָאִיר בְּהָאָדָם מִדַּת הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁיֵּשׁ בְּנִשְׁמַת הָאָדָם רְשִׁימָה מֵאֲמוּנָתוֹ אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהֵאָמֵן בְּהָאֱמֶת, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה הָאֱמֶת עַדִּין בְּדַעְתּוֹ. וְהָאֲמוּנָה הִיא עֶקֶר הַיְדִיעָה, בְּבְחִינַת וְאֶרְשָׁתֶּיךָ לִי בְּאֲמוּנָה וְיָדַעְתָּ אֶת ה', שֶׁהָאֲמוּנָה הִיא עֶקֶר הַיְדִיעָה וכו'. עיי"ש.

ובליקו"ה גניבה ה, י: שְׁרֵשׁ הַבַּעַל דְּבָר וְהַסְטָרָא אַחֲרָא הוּא מִתְחַלֵּת הַצִּמְצוּם שֶׁל חָלָל הַפְּנוּי שֶׁה' יִתְבָּרַךְ, כְּבִיכּוֹל, הָעֲלִים וְהַסְתִּיר אֹר חֻקָּתוֹ בְּשִׁבִּיל הַבְּחִירָה. וְהַהֲעֲלָמָה וְהַהֲסָתָרָה הוּא בְּחִינַת גְּנִבָה, כִּי בְּאֱמֶת לֹאֲמֵתוֹ יֵשׁ שֵׁם ה' יִתְבָּרַךְ רַק שֶׁהוּא מַעֲלִים וּמְסַתֵּיר עֲצָמוֹ, כְּבִיכּוֹל, בְּשִׁבִּיל הַנִּסְיוֹן וְהַבְּחִירָה בְּבְחִינַת "אֲתָה אֵל מְסֻתָּר", בְּחִינַת ו"אֲנֹכִי הַסְתֵּר אֶסְתִּיר": [...] וְעַל כֵּן הַתְקוּן עַל יְדֵי הָאֱמֶת עַל יְדֵי שְׁיֻדְעִים שֶׁבְּכָל מְקוֹם נִסְתָּר ה' יִתְבָּרַךְ אֶפְלוֹ בְּהַחֲלֵל הַפְּנוּי בְּעֲצָמוֹ וְאֵז אֵין חֲשֵׁךְ וְאֵין צִלְמוֹת לְהַסְתֵּר שֵׁם, כִּי גַם חֲשֵׁךְ לֹא יִחְשִׁיף מִמֶּךָ. וְכַתִּיב, כִּי אֲשַׁב בַּחֲשֵׁךְ ה' אֹר לִי. (וראה עוד בפר"ר ה, י"ט).

העובדה שה' יתברך נסתר אינה מונעת בעדו, משום שאין ספק שה' יתברך עוזר ומושיע, שה' יתברך מאזין ומקשיב לתפילות. זה וודאי, אין לי צד של ספק בזה!

מספרים: שבאחד מבתי הספר הקומוניסטים [או הציונים, אינני יודע..] מסופר שהיה איזה ילד שלמד שם בבתי הספר שלהם, וה'מורה' שלימד אותם, אמר להם שצריך להאמין רק במה שרואים בעיניים. מה שלא רואים לא צריכים להאמין, כך לימד את הילדים, אפיקורסות גלויה רח"ל נענה אחד הילדים וקרא: **המורה כאן, אין לו שכל; מישהו ראה את שכלו?! - אם לא רואים את שכלו הרי שאין לו שכל!** - משום שאחד שמאמין רק במה שעיניו רואות, באמת אין לו שכל..

תפילה - דביקות באי"ן

על כל פנים כל הענין של אמונה ותפילה, הוא שמאמינים ב'אי"ן', מאמינים בדבר שאיננו (למול עיניים גשמיות). מיהו שיכול להאמין בדבר שאיננו? - אחד שהוא בעצמו יודע **שלא רק מה שאתה רואה זה מה שאתה!** ככל שידיעה זו שאני 'אי"ן' בהירה יותר! - מתדמים ומתדבקים יותר לה' יתברך. וכך יכולים לזכות להרגש בתפילה (- מהו הענין של התכללות באי"ן). ככל שהאדם ממעט לחשוב רק על עצמו, הוא מסוגל לשכוח מעצמו ולחשוב על הזולת, כמו כן הוא דבק יותר בהשי"ת. כתוב שצריך לדבוק בה' יתברך **"ובו תִּדְבֹּק"** ^ל. כיצד יכולים להידבק בה' יתברך? כתוב שצריך להידבק במידותיו, **"הַדְּבִק בְּמִדּוֹתָיו"** ^ל. כשמתדבקים במידתו של השם יתברך, וה' יתברך הוא הרי אי"ן ממילא גם אתה נהיה אי"ן. אתה נהיה אי"ן; ובזה הנך יכול להידבק בו יתברך!

יהודי שעומד ומתפלל - עצם הדבר שיהודי עומד ומתפלל, על ידי זה לבד הוא נהיה אֵין. שכן עד שהוא מתפלל, הוא חברה'מן גדול, הוא יכול לעשות "כוחי ועוצם ידי" - אולם כשהוא עומד להתפלל עליו להיות אֵין; עליו לומר לעצמו 'אינני מסוגל לעשות מאומה, עליי לבקש כעני בפתח אצל הרבוש"ע.. - זוהי מידת אֵין.

אולם לזכות למידה של אֵין זה באמת דבר קשה, שכן האדם קשה לו להיות אֵין - אולם כשאדם מתפלל בעד חברו, על ידי זה הוא יש לו אחיזה ב'אֵין'.

האריז"ל אמר לט שקודם התפילה צריך לקבל על עצמו מצוות **"ואהבת לרעך כמוך"**. משום שכל ענין התפילה מיוסד על יסוד זה; אחד שמתפלל רק על עצמו אזי התפילה רחוקה מאד.

יהודי יודע שתפילה מבקשים **"תפילה בצבור"**^מ; מבקשים עבור כולם (עבור כלל הציבור). אפילו אם לא נמצאים יחד עם הציבור תמיד צריך לבקש בעד כולם, תמיד להיות מקושר עם כולם. כשחושבים על הזולת ולא חושבים על

לט. ראה בפרי עץ חיים שער עולם העשייה פרק א: קודם שיתחיל להתפלל כלל ועיקר בתפלת שחרית, **צריך שיקבל עליו מצות "ואהבת לרעך כמוך", ויכוין לאהוב כל איש ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפלתו כלולה מכל ישראל**, ותוכל לעלות ולעשות פרי ויצליח. וראה גם בשער הכוונות (דף א ט"ב): קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת וכו' צריך שיקבל עליו מצות "ואהבת לרעך כמוך" ויכוין לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו כי עי"ז תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי וכו'. **ואם יש איזה חבר מהם בצרה צריכים כולם לשתף עצמם בצערו או מחמת חולי או מחמת בנים ח"ו ויתפללו עליו וכן בכל תפילותיו וצרכיו ודבריו ישתף את חברו עמו.**

מ. ראה בליקו"ה מתנה ה, נה. שם מבאר מוהרנ"ת ענין התפילה בציבור עפ"י תורה כ"ב בחי' תפילת ה' ממש וכו' עי"ש. וראה בליקו"ה ביהכנ"ס א: ועל-כן התפלה, שהיא בחינת הנפש, עקרה תלוי בשינתאחדין הנפשות. ועל-כן צריך לקבל עליו קודם התפלה מצות עשה 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא יט), וכמו שכתב רבנו (סימן רלט), שאי אפשר לדבר דבוקי התפלה כי אם על-ידי השלום שנתחבר עם כל נפשות ישראל. ועל-כן עקר התפלה בצבור ולא ביחיד, שלא יהיה כל אחד חלוק בפני עצמו שזה הפך הקדשה, רק צריכין לחבר יחד העדה הקדושה ונעשין בחינת אחד, וזה בחינת תפלה בצבור ובבית הכנסת דוקא ששם נתקנסין ונתאחדין הנפשות, וזה הוא שלמות התפלה כנ"ל.

עצמו, בכך דבקים במידה של אֵין, וממילא דבקים בה' יתברך שהוא אֵין – ואכן כך פועלת התפילה (יש מאי"ן)

במילא, לכן אומר הרבי "המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה", כשאתה מתפלל על חברך הרי אתה נהיה אֵין; אינך חושב על עצמך, הנך חושב על חברך. ובכך הנך מתדבק בה' יתברך שהוא אֵין, והנך מתדבק בתפילה שהיא אֵין. והנך מקבל באמת כח הבריאה והנך יכול לברוא דברים 'יש מֵאֵין' ממש! מי שהוא אֵין ממנו נהיה 'יש' – מ'אֵין' נהיה 'יש' (בריאה חדשה).

זהו איפה יסוד עיקרי וחשוב מא!

[אחרי השיעור: נו, נכניס כעת את ה'תיקון' ונאמר 'מזמור לתודה' ועוד פרק תהלים. וכפי שדיברנו זה עתה – המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה" בעז"ה. תעשו ברכה, תעשו ברכה! כשעושים ברכה נכללים בה' יתברך!]

מא. הערת המערכת: מחמת קוצר הזמן לא הספיק רח"ב לסיים את הדברים, ובשיעור הבא חזר להרחיב בענין יסודי זה של כוח התפילה והתכללות באי"ן (וענין התפילה על החבר ועל הכלל), ובעז"ה עוד חזון למועד יופיע השיעור המדובר לתועלת כלל הקוראים הע"י.

חלק מהוצאות הקונטרס נתגרב
לזכות
החתן ישראל נתן בן פשעה
והכלה פרידא בת אסתר בלומא
בזכות זה יזכו לבנות בית נאמן
בישראל

חלק מהוצאות הקונטרס נתגרב
לזכות
החתן בנימין צבי בן לאה
והכלה פרידא בת שרה חוה יוכבד
בזכות זה יזכו לבנות בית נאמן
בישראל

חלק מעריכת הקונטרס נתגרב
לע"נ האשה החשובה
מרת בילא נענא ב"ר שמואל
בנימין הלוי
היארצי"ט ג' חשון
נתרם ע"י המשפחה
ת,ג,צ,ב,ה

חלק מהוצאות הקונטרס נתגרב
ע"י ר' שלמה יהודה וויצינלדר
שליט"א
לרגל אירוסי ביתו
בזכות זה יזכו לבנות בית נאמן
בישראל

חלק מהוצאות הקונטרס נתגרב
ע"י ר' איתמר לייפער שליט"א
לרגל שמחת הבר מצוה
לבנו יחיאל מיכל נ"י
ובזכות מצוות זיכוי הרבים
יזכו לרוות רוב נחת דקדושה
ממנו ומכיוצ"ח

חלק מהוצאות הקונטרס נתגרב
ע"י ר' נתן שלמה רוזנברג שליט"א
לרגל שמחת הבר מצוה
לבנו ימשולם זושא נ"י
ובזכות מצוות זיכוי הרבים
יזכו לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכיוצ"ח

חלק מהוצאות הקונטרס נתגרב
ע"י ר' דוב בער רובינפלד שליט"א
לרגל הולדת בתו למז"ט
ובזכות מצוות זיכוי הרבים
יזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכיוצ"ח

חלק מהוצאות הקונטרס נתגרב
ע"י ר' משה פראנק שליט"א
לרגל הולדת בתו למז"ט
ובזכות מצוות זיכוי הרבים
יזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכיוצ"ח

עקר הרוח חיים מקבלין מהצדיק

עשרות קוראים מקבלים חיות חדשה בעבודת
ה' בדרכו של רביה"ק, בקונטרסי "רוחא דחיי"
היוצאים לאור מדי שבועיים, משיעורי הרה"ח
ר' חיים בנימין וורטהיימר ז"ל

חסיד ברסלב!

קח שיחת פה קבועה בעסק קדוש זה!

ויהיה לך חלק בזיכוי הרבים הגדול בהארת דעתו של רביה"ק בעולם

